

Kistarcsa Helytörténeti Kiskönyvtára

**EVANGÉLIKUS ÖZVEGY PAPNÉK OTTHONA
KILENCVEN ÉV – KISTARCSA**

KISTARCSA HELYTÖRTÉNETI KISKÖNYVTÁRA 2.

EVANGÉLIKUS ÖZVEGY PAPNÉK OTTHONA

Kilencven év – Kistarcsa

Evangélikus Özvegy Papnék Otthona
Kilencven év – Kistarcsa

Kiadja: a Kistarcsai Kulturális Egyesület
2143 Kistarcsa, Bercsényi u. 18.
28/470-926, kike@kike.hu, www.kike.hu

Szerző: Ruzsa Bence
Szerkesztő: Szabó Zoltán András
Olvasószerkesztő: Kéri Márk
Megjelenésért felel: Kereszti Ferenc

Kistarcsa, 2021

A borítón látható képet Sándorné Peterdi Zsófia rajzolta.
Borítóterv: Ruzsa Bence

A kiadványban szereplő egyes képek a Kistarcsai Kulturális Egyesület
fotó- és képeslapgyűjteményéből származnak.

ISSN ...

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás,
a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás,
valamint a fordítás jogát.

TARTALOM

ELŐSZÓ.....	5
AZ OTTHON LÉTREHOZÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI	6
AZ OTTHON FELAVATÁSA.....	11
AZ OTTHON MŰKÖDÉSE A II. VILÁGHÁBORÚIG	15
AZ OTTHON MŰKÖDÉSE A II. VILÁGHÁBORÚTÓL 1990-IG.....	19
AZ OTTHON MŰKÖDÉSE 1990 UTÁN.....	29
FÜGGELÉK	36
FORRÁS- ÉS KÉPJEGYZÉK	46
FORRÁSOK	47
KÉPEK.....	51
NÉVMUTATÓ	52

ELŐSZÓ

Településünk kertvárosias részén, Zsófialiget két hosszú utcájának (az Árpád vezér utcának és a Szent László útnak) kereszteződésében bújik meg magas fák lombkoronái mögött a régi kor Kistarcsájának egyik ikonikus épülete, amelyet kilencven esztendővel ezelőtt adtak át rendeltetésének. A nemes célt azóta is rendületlenül szolgálja – természetesen az időszakosan szükségessé váló felújítások, illetve korszerűsítések mellett.

Ez alkalomból döntött úgy a Kistarcsai Kulturális Egyesület, hogy az ezidáig feltárt helytörténeti források révén szolgáltatott információt az épület, illetve a benne működő szeretetotthon múltjával kapcsolatban rendszerezzük, összegezzük és minden érdeklődő számára elérhetővé tesszük – digitális formában.

Jelen kiadványunkat az elmúlt évtizedek alatt összegyűjtött, az otthon homlokzatát ábrázoló képeslapokkal és fényképekkel igyekszünk illusztrálni. Köszönetünket fejezzük ki mindenkinek, aki akár forrással, akár képi dokumentummal hozzájárult eddigi munkánk eredményességéhez.

Kívánunk az Evangélikus Papnék Johannita Szeretetotthona számára még legalább újabb kilencven esztendőt!

A szerző

AZ OTTHON LÉTREHOZÁSÁNAK ELŐZMÉNYEI

Az 1928-ban szerveződött Evangélikus Papnég Országos Szövetsége (EPOSZ) két fontos feladatot vállalt magára megalakulása kapcsán: egyrészt a papnég képzését, másrészt az özvegy papnég támogatását. Ez utóbbi feladat kapcsán fogalmazta meg az EPOSZ 1928. november 15-én tartott konferenciáján azt az igényt, hogy a gondozásra szoruló, özvegy papnég számára otthont kell létrehozni. Ehhez a papnég saját felajánlásaikból rövidesen 1600 pengő összeget gyűjtöttek össze. A terv elkészítésében és megvalósításában vezető szerepet töltött be Blatniczky Pálné Jezsovics Lidia, a Pesti Felső Evangélikus Egyházmegye főesperesének felesége, az EPOSZ országos főtítkára, valamint Geduly Henrikné,¹ Kapi Béláné,² Raffay Sándorné³ és Kiss Istvánné⁴ evangélikus püspök-asszonyok.⁵

Néhány héttel a konferencia után az EPOSZ tudomására jutott, hogy Kerepes közigazgatási területén, Zsófiatelepen⁶ (*1. kép*; 1934 szeptemberétől Zsófialiget⁷), a Szent László út 1. szám alatt eladásra került egy többszobás, emeletes „villa jellegű” épület, amely elhelyezkedésében és szerkezetében is megfelelné a létesítendő intézmény céljainak. Visszaemlékezések szerint az épület félig volt megépülve, és eredetileg vendéglőnek épült, azonban a kistarcsai Gép- és Vasútfelszerelési Gyár 1927. évi felszámolása miatt a beruházás már nem tűnt javadalmazónak.⁸ A rendelkezésre álló információk szerint az EPOSZ nem rendelkezett az adásvételhez szükséges pénzügyi forrásokkal, éppen ezért az otthon elképzelései nem látszottak megvalósíthatónak. Azonban Raffay Sándor püspök támogatásképpen egy évi kamatmentes kölcsönt biztosított a

¹ Geduly Henrik a Tiszai Evangélikus Egyházkerület püspöke 1911–1937 között.

² Kapi Béla a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület püspöke 1916–1948 között.

³ Raffay Sándor a Bányai Evangélikus Egyházkerület püspöke 1918–1945 között.

⁴ Kiss István a Dunáninnyi Evangélikus Egyházkerület püspöke 1922–1935 között.

⁵ *Budapesti Hírlap*, 1929. 76. sz. 7.

⁶ Megjegyzés: egyelőre nem ismert pontosan, hogy mikor lett közigazgatásilag a mai Zsófialiget területe Kistarcsa része.

⁷ 136.359/1934. B. M. sz. rendelet Kerepes község több külterületi lakott helyének névmegállapítása tárgyában

⁸ *Evangélikus Élet*, 1969. 23. sz. 3.

Szövetségnek, így 1929. április 2-án a 13.500 pengő vételár kifizetésével az ingatlan a szervezet birtokába került.⁹

1. kép: Zsófiatelep (korábban Zsófiakertváros) egy korabeli képeslapon

A kölcsön visszafizetésére az EPOSZ tagjai különböző eseményeket (vallásos esteket, hangversenyeket) szerveztek, valamint felhívást tettek közzé „az egyház minden rendű és rangú tagjához, hogy egy-egy téglával járuljanak hozzá az otthon tehermentesítéséhez.”¹⁰ A hazai evangélikus egyház számos gyülekezete szervezett gyűjtéseket adományívekkel és perselyek kihelyezésével (a támogatókról készült kimutatás a *Függelékben* olvasható). A Szövetség bányai kerületi csoportja június 10-én orgona-hangversenyt is szervezett a budapesti Deák téri evangélikus templomban az otthon megsegítésének céljával. A rendezvényen közreműködnek: Zalánfy Aladár orgonaművész, a Zeneművészeti Főiskola tanára, Sponerné Martin Anna okleveles

⁹ A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1929. évi november hó 15. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve, 25. o.

¹⁰ Budapesti Hírlap, 1929. 76. sz. 7.

zenetanár, énekművész és Barabás Lídia hegedűművész.¹¹ Mindezek eredményeképpen egy év alatt összegyűlt a visszatérítendő összeg, illetve kis mértékben maradt keret a felújítási munkálatok alapja számára is. Az 1929. évi konferencián azt a határozatot hozták, hogyha ezeknek a költsége – a fedezeten felül – nem haladja meg a 2000 pengőt, akkor hozzá látnak az épületfelújítási munkákhoz. Kapi Béla püspök a Dunántúli Evangélikus Egyházkerület 1929. október 17-én tartott rendes közgyűlésén így kommentálta a Szövetség tevékenységét:

„A hívő bátorság és erős hitű alkotásvágy egy új emlékkövére mutatok, midőn az Evangélikus Papnék Országos Szövetsége megvásárolt Otthonára hívom fel a figyelmet. Ez az emeletes épület Cinkota közelében, Kistarcsa-Zsófiatelepen áll, az EPOSZ tulajdonát képezi s vezetők és tagok hangyszorgalommal dolgoznak a vételár letörlesztéséért. Ha Isten is úgy akarja, néhány év múlva átalakul az épület s megnyitja kapuit a hajléktalan, ínséggel küzdő lelkészözvegyek előtt. Csodálattal és megbecsüléssel állok meg az EPOSZ bátor munkálkodása előtt. Ez a kicsi munkás női tábor szembeszáll gúnnyal, közönnyel, olcsó ócsárlással és bizalmatlansággal s csendes imádkozással szívek ajtaját nyitogatja, útszéli heverő köveket halomra gyűjt s igaz gyöngyökké változtatja a szemek kibuggyanó könnyeit.”¹²

A korszak gazdasági nehézségei azonban komolyan befolyásolták az adakozási hajlandóságot, mint ahogy azt az evangélikus egyház 1930. november 21-én tartott egyetemes közgyűlése számára benyújtott éves működési jelentésében az EPOSZ jelezte:

„Anyagi eredmények terén szövetségünk ezidei munkája messze elmaradt a múlt évi mögött, aminek oka nem az érdeklődés csökkenésében, hanem az általános gazdasági leromlásban és abban a nehéz helyzetben keresendő, melybe a terményekben fizetett papi családok kerültek. Az általános vagyoni leromlásnak

¹¹ Budapesti Hírlap, 1929. 125. sz. 9.; Magyarország, 1929. 127. sz. 14.

¹² Püspöki jelentés a dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület 1929. évi október hó 17-én Kaposvárott tartandó közgyűlése elé, 2. o.

kell azt is tulajdonítanunk, hogy az egyetemes közgyűlés által az özvegy papnék kistarcsai Otthonára a múlt évben megszavazott egyházankénti évi egy-egy offertóriumot¹³ csak nagyon kevés egyház küldte be.

Mindazáltal mi nem csüggedünk, de Istenbe vetett hittel dolgozunk tovább célunk eléréseért, és él bennünk a remény, hogy a jövő évben még összegyűjthetjük azt a néhány ezer pengőt, amely a kistarcsai Otthon tatarozásához szükséges, hogy azt 1931 őszén rendeltetésének átadhassuk. Hálás köszönetet mondunk e helyen is Sztranyavszky Sándor dunáninnyi egyházker. felügyelő úrnak ezen célra felajánlott 500 P adományáért.”¹⁴

1930-ban az épület rendbehozatalának pénzügyi kerete is létrejött: a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium június végén 4000, majd októberben újabb 2000 pengő összegű támogatással biztosította a folyamat zavartalanságát. A fedezet birtokában augusztus végén kezdték el a javítási munkálatokat. A különböző nyílászárók cseréjére, a festési és villanyszerelési munkákra Kollár Mihály cinkotai kőművesmester építési vállalkozása kapott megbízást. A vízvezeték-hálózat szerelési munkáit Szepessy Gyula okleveles mérnök vállalata végezte el, míg az ellenőrzés feladatát Sándy Gyula építész, műegyetemi tanár és Erhardt József mérnök látta el. (Utóbbi egyébként az otthon gondnoka is lett.)

A megvásárolt épület 600 négyszögöl (hozzávetőleg 2160 négyzetméter) méretű telken helyezkedett el, 18 lakószobája közül 4 a földszinten, 11 az emeleten, illetve 3 manzárd (vagyis beépített tetőtéri) szoba, továbbá egy földszinti nagyterem került kialakításra. A földszinten és az emeleten egy-egy fürdőszoba, az alagsorban pedig egy nagyobb étkezőhelyiség, illetve konyha létesült, amelyhez tartozott még két személyzeti szoba, valamint mosókonyha, illetve fa-, szén- és éléskamra.¹⁵

¹³ Felajánlás, illetve templomi perselyezés.

¹⁴ *A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1930. évi november hó 21. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve*, 34–35. o.

¹⁵ Irányi, 1939. 41.

Az épület egyik központi helyisége a kis, hatszögletű imaterem volt. Az oltárt a Lingel Károly és Fiai Első Magyar Faáru- és Bútorgyár tulajdonosai, ifjabb Lingel Károly és Lingel János készítették el – édesanyjuk emlékére. Hozzájuk hasonló indíttatású felajánlást tett Vladár Ilona, aki a „Jézus az olajfák hegyén, alatta fehér és sárga krizantémok” ábrázatú oltárképet festette (2. kép).¹⁶ Viszonzásképpen mindkét család számára, az édesanyák portréját és életrajzát az otthonban őrizték.¹⁷

2. kép: Részlet az Otthon kápolnájából

¹⁶ *Pesti Hírlap*, 1931. 269. sz. 4.

¹⁷ *Az Evangélikus Özvegy Papnők kistarcsai Otthonának története*, 1931. 2–5.; Blatniczky, 1929. 132–133.

AZ OTTHON FELAVATÁSA

A renoválási periódust követően, 1931. november 25-én délután 3 órára hirdették meg az Evangélikus Özvegy Papnék Otthonának ünnepélyes felavatását. A vendégeket Blatniczky Pálné főtitkár fogadta.

Az eseményen nagy létszámú közönség vett részt, többek között: báró Radvánszky Albert, a Magyarországi Evangélikus Egyház egyetemes egyházi és iskolai felügyelője, Geduly Henrik, Kapi Béla, Raffay Sándor és Kiss István püspökök, Petry Pál közoktatásügyi államtitkár, dr. Pesthy Pál korábbi igazságügy-miniszter, egyházkerületi felügyelő, akiket Endre László gödöllői főszolgabíró üdvözölt (3. kép). Az ünnep részeként az imaterem lépcsői előtt Szontágh Antal nyugalmazott miniszteri tanácsos, a Pesti Felső Egyházmegye felügyelője mondott beszédet.

3. kép: *Az otthon avatásán megjelentek csoportképe*

Sorrend: 1. Geduly Henrik, 2. Raffay Sándor, 3. Petry Pál, 4. báró Radvánszky Albert, 5. Pesthy Pál, 6. Kapi Béla, 7. Kiss István, 8. Endre László

Ezután egyházi karéneki koncertet tartottak az imateremben, majd a kápolna oltára előtt a püspökök szólaltak fel.

Geduly Henrik, a Tiszai Evangélikus Egyházkerület püspöke (4. kép) mondott avatóbeszédet:

„Amidőn ma az evangéliumi építő ez új alkotását hivatásának átadjuk, gyermekkori élményünkre gondolok, amidőn az iskolában Jákob álmáról hallottunk beszélni. Jákob lajtorjája a földről az égig emelkedett, rajta az ég angyalai szálltak és hallatszott a magasból az égi szózat. Úgy érezzük, e drága álom válik valósággá itt ez alkotással: a hit és bizalom lajtorjáján égbe száll a papné testvérek lelke és a lajtorján száll az égi szeretet. Szinte hihetetlennek látszik a magyar és evangélikus gondterhes élet mai viszonyai közt, az elesettség idején az ilyen alkotás létrehozása, de ha mi Isten munkatársaivá tudunk emelkedni, akkor az Isten erőt ad az ilyen új alkotásokra. Amikor elismeréssel vagyunk az emberi munka iránt, leborulva Isten szent színe előtt, alázattal imádkozzunk és lélekben és igazságban könyörögjünk...”¹⁸

4. kép: Geduly Henrik püspök imát mond a kápolna oltára előtt

¹⁸ Harangszó, 1931. 49. sz. 386.; Pesti Hírlap, 1931. 269. sz. 4.

Geduly püspök imájában megáldotta a jelenlévőket, majd a másik három püspök is az oltár elé lépett. Raffay Sándor (5. kép) ezt mondta az ünnepi közönségnek:

*„Megáldom az apostol mondásával ezt a házat: legyen a szeretet hajléka ...”*¹⁹

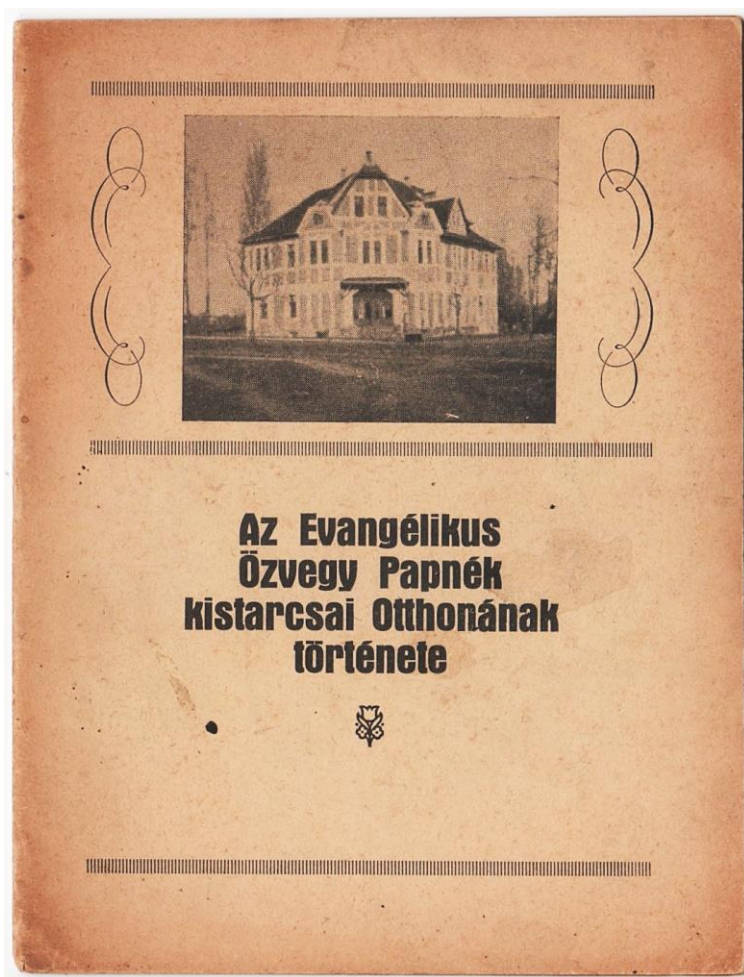
5. kép: Raffay Sándor püspök szól az ünnepélyre összegyűlt hívekhez

A közönség soraiban volt még Kováts J. István református egyházkerületi főjegyző, Wenk Károly főesperes, Horváth Károly László egyházmegyei ügyész, Záborszky Zoltán cinkotai főjegyző és Hollóssy-Kuthy Lajos rendőrtanácsos, a Cinkota és környéki Rendőrkapitányság vezetője. Az avatási ünnep zárásaként a jelenlévők elénekelték a Himnusz. Az események részeként 5 órától az Evangélikus Papnák Országos Szövetségének elnöksége és a tiszti kara tartott közös értekezletet Kapi Béláné vezetésével, amelynek része volt Pesthy Pál felkérése az EPOSZ fővédnökének, majd eskütétele. Az özvegy papnák részéről Jeszenszky

¹⁹ *Pesti Hírlap*, 1931. 269. sz. 4.

Ignácné mondott köszönetet. 6 órától a papnék szeretetvendégségére került sor.²⁰

Az otthon felavatásának alkalmából a „Fébé” Evangélikus Nyomda kiadott egy húsz oldal terjedelmű kis füzetet „*Az Evangélikus Özveggy Papnék kistarcsai Otthonának története*” címmel (6. kép). Ebben az otthon létrejötteinek rövid történetét, illetve az adományozókat és adományaik összegét foglalták össze.

6. kép: A kiadvány fedőlapja

²⁰ Harangszó, 1931. 47. sz. 369.; Magyarság, 1931. 269. sz. 4.; Budapesti Hírlap, 1931. 269. sz. 6.; Pesti Hírlap, 1931. 269. sz. 4.

AZ OTTHON MŰKÖDÉSE A II. VILÁGHÁBORÚIG

1932 tavaszának folyamán néhány további, az otthon funkcióit szolgáló beruházást végeztek. Március során Pesthy Pál közbenjárására, a Népjóléti Minisztérium támogatta a központi fűtés bevezetését, amelynek 8600 pengős költségéből 4000 pengőt megtérített, a fennálló költséghátralékra a kivitelező cég háromévi kamatmentes törlesztés lehetőségét biztosította – ebből az év során az EPOSZ 1000 pengőt visszafizetett.²¹

Az átadást követően 1932. május 1-jén nyílt meg az otthon. Ekkorra már a szobák egy részét elfoglalta összesen 12 lakó, a fennálló szabad helyek betöltésére újsághirdetésben várták a jelentkezőket:

„(...) az Eposz arra kéri az egyház világi és egyházi vezetőit, lennének szívesek e kedves belmissziói intézményre ismerőseik figyelmét felhívni. Az otthonbizottság elhatározta, hogy más ev. magános úri nőket is elfogad teljes ellátásra, sőt a nyár folyamán korlátozott számban nyaralásra is. Otthonunk villanyvilágítással, központi fűtéssel, vízvezetékekkel van ellátva s így minden kíváncsúnak megfelel. Otthonunkat értékessé különösen az teszi, hogy ott nem penzió-rendszer, hanem testvéri kedves együttlét, megértés és szeretet tömöríti egy családdá a békés, nyugalmas életet keresőket. Nagyon kérjük intézményünk minden barátját és jóakaróját, hogy most, amikor minden nehézséget leküzdve, a mi mennyei Atyánk megsegítő kegyelmében bízva megindulunk, gondoljanak reánk imádságos lélekkel és áldozatkész szívvel. Minden irányban bővebb felvilágosítást ad a szövetség főtitkára, Blatniczky Pálné, Cinkota.”²²

Az imaterem először 1932. május 15-én (pünkösddvasárnap) nyílt meg Kistarcsa és Kerepes evangélikus gyülekezete előtt, azután pedig minden második (később minden harmadik) vasárnap tartott ott istentiszteletet a

²¹ *A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1932. évi november hó 18. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve*, 22. o.

²² *Harangszó*, 1932. 19. sz. 153.; *Evangélikusok Lapja*, 1932. 17. sz. 136.

cinkotai lelkész. Ebben az időszakban Kistarcsán 124, Kerepesen pedig 136 híve volt az egyházközségnek.²³ Az imaterem felszereléséhez járult hozzá több adományozó is: özv. Győry Vilmosné ajándékából harmónium, ezüst úrvacsorai kehely, ostyatartó, a dunántúli papnék adományából, illetve a befolyt offertóriumokból pedig harminc szék került beszerzésre. Erhardt Józsefné, Jakab Ivánné és Theisz Piroska oltárterítőt, dr. Gaudy Lászlóné pedig oltári perzsaszőnyeget készítettek. Kapi Béla püspök 12 énekeskönyvet, özv. Lőrincz Jánosné gyertyatartót adományozott.²⁴ Az EPOSZ november 17-én tartotta nagygyűlését Budapesten, a Deák téri Evangélikus Egyházközség dísztermében. Másnap Raffay Sándorné vezetésével a gyűlésre érkezők látogatást tettek az Otthonban. Ez alkalommal Blatniczky Pál főesperes istentisztelet keretében adta át imaterem úrvacsorai készletét és harmoniumát.²⁵

Az Otthon lakhatási viszonyairól az alábbiak ismertek: a felvétel díja papnék számára az 1930-as évek végén 65–75 pengő, világi evangélikus özvegyek számára 80–100 pengő havonta (a szobák méretétől és fekvésétől függően). A lakók szobáikat saját bútorzattal rendezhették be, az étkeztetés egységes, nem étlap szerinti volt. A felvételt az Otthonbizottságnál kellett kérvényezni, akik a beérkező kérelmek elbírálása után döntöttek a férőhelyek kiadásáról.²⁶

Beszámolók szerint az otthon által kínált nyaralási lehetőséggel az üzemelés első évében két fő élt, és annak ellenére, hogy maradtak betöltetlen férőhelyek, az otthon gazdálkodása fejlesztések megindítását is lehetővé tette: szeptemberben kis gazdasági udvart létesítettek.²⁷ 1933-ban az Otthonban három özvegy papné, egy papleány és hat világi evangélikus nő élt.²⁸

²³ *Bányakerületi helységnévtár*, 1937, 24.

²⁴ *A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1932. évi november hó 18. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve*, 22. o.

²⁵ *Pesti Hírlap*, 1932. 262. sz. 6.; *Harangszó*, 1932. 48. sz. 386–387.

²⁶ Irányi, 1939. 41.

²⁷ *A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1932. évi november hó 18. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve*, 22. o.

²⁸ *A magyarországi ág. hitv. evang. ker. egyetemes egyház 1933. évi november hó 10. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve*, 26. o.

1934-re az épület tehermentesen állt a Szövetség tulajdonában, és terveik szerint a következő évtől úgynevezett félingyenes szobák konstrukcióját is bevezetik azon özvegyek számára, akik az akkori 60 pengős bérleti díjat nem tudták megfizetni.²⁹

7. kép: Az Otthon épülete az 1930-as években
Felirat a homlokzaton: „Erős vár a mi Istenünk”

Ehhez az időszakhoz kapcsolódóan ismert Jeszenszky Tibor lelkész egy későbbi visszaemlékezése:

„A negyvenes évek elején, mint kezdő segédlelkész szolgáltam a kistarcsai Papnék Otthonában. A cinkotai lelkész megkért, hogy nyári szabadsága alatt néhányszor kisegítsem. A kántori szolgálatot az ottani felügyelő felesége látta el nagy igyekezettel és pontossággal, mert a kántortanítót behívták katonának.

²⁹ A magyarországi ág. hitv. evang. ker. egyetemes egyház 1934. évi október hó 26. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve, 26. o.

Egy alkalommal, közvetlenül az istentisztelet előtt az irodában ezt mondja a kántor: „Kedves vendégünk érkezett Budapestről, aki organista. Nagyon jó lenne, ha most tőlem átvenné a kántori szolgálatot, mert sokkal jobban játszik, mint én.” Rögtön megkérdeztem tőle: „Ismeri-e a számtáblára kitett énekek dallamait?” „Nagyon jól ismerem – volt a válasz – de a liturgiát nem ismerem.” (Akkor még újnak számított az ún. Raffay féle liturgia.) „Nem baj – mondotta a kántor — én ott leszek a harmonium mellett és majd segítek.”

Tovább nem lehetett tanakodni, mert itt volt már a kezdési időpont és mind a hárman bementünk a kis imaterembe: a lelkész és a két kántor. A gyülekezet tagjai is meglepődtek azon, hogy most más ült le a harmonium mellé.

A kezdőének vezetése teljesen kifogástalan volt. A Budapestről jött vendég nagyon jól ismerte a dallamot és jól vezette az ének ütemét. Az első ének végén kiálltam a kis oltár elé és elhangzott az „Atya, Fiú, Szentlélek nevében!” Hosszú, kínos csend következett. A kántor eleinte halkán, majd bátrabban biztatta a vendéget: „Most kell játszani az Áment.” Az istentisztelet folyamán több hasonló zökkenő volt. Én az oltárnál verejtékeztem, de nemcsak a meleg miatt.”³⁰

A II. világháború idején az Otthon a Svéd Királyi Követség védelme alatt állt, éppen ezért a településről sokan menekültek az épületbe, amely ennek okán megtelt. Külső sérülések is keletkeztek a frontharcok következtében.³¹

³⁰ *Evangélikus Élet*, 1970. 18. sz. 3.

³¹ „*Befogadtatok*”, 1986. 41.; Bácskai, 1992. 7.

AZ OTTHON MŰKÖDÉSE A II. VILÁGHÁBORÚTÓL 1990-IG

A II. világháború vége felé, illetve a háború utáni időszakban két, az otthon történetéhez kapcsolódó személy hunyt el: Blatniczky Pálné 1944 végén bombatámadás során, Erhardt József³² mérnök, egyházfelügyelő pedig 1947 decemberében hosszas betegség után. Emlékükre 1949. június végén emlékünnepet tartottak az Otthonban, amely során leleplezték arcképüket. Megjelent Kemény Lajos, a Bányai Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettes-esperese, Zászkaliczky Pál, a Pesti Felső Egyházmegye esperese, Marcsek Jánosné, az EPOSZ ügyvezető főtitkára, illetve Kovács Zoltán kistarcsai református lekipásztor. Előbbi az imateremben ezekkel a szavakkal emlékezett meg az elhunytakról:

*„A papi-özvegy-otthon megszervezésében, fölépítésében és fenntartásában nem ismertek semmi lehetetlent s igyekeztek áldozatos lelket ébreszteni mindenkiben e nagy, közös ügyért. Így lett a kistarcsai otthon valóban a szeretet hajléka. Anyai és édesapai gondoskodásuk jó példája hirdeti, hogyan lehet önzetlenül fáradni az embertársért, a felebarátért, Krisztusban-testvérért. Hitünk szerint az igaz szíveknek megadja Isten az ő jutalmukat.”*³³

Az Otthon lakói nevében felszólalt még Sántha Ilona és özvegy Erhardt Józsefné.

A világháború során keletkezett sérüléseket 1946 folyamán tudták elkezdni kijavítani – többek között az EPOSZ bányai kerületi csoportjának adománygyűjtése révén.³⁴ Ezen felül a központi fűtés is megsérült, emiatt a lakók több évig kénytelenek voltak a téli időszakokat kényszermegoldásokkal átvészelni. 1948-1949-ben hét lakója volt az Otthonnak. Csökkenő arány mutatkozott a tagdíjbefizetési és rendszeres támogatói hajlandóságban, amely okból kifolyólag munkájuk ekkora

³² Lakcíme: Kerepes-Zsófiaúter, Árpád vezér út 17.

³³ *Evangélikus Élet*, 1949. 26. sz. 2.

³⁴ *A Bányai Evangélikus Egyházkerület 1946. szeptember 12-én tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyve*, 26. o.

kizárólag az Otthon fenntartására tudna korlátozódni – a Szövetség ekkorra realizálta, hogy saját keretein belül nem tudja tovább fenntartani a létesítményt úgy, hogy emellett a szükséges fűtési és vízhálózati felújítások is megvalósíthatók legyenek. Felmerült annak is a gondolata, hogy a kistarcsai épületet elcserélnék egy, a fővárosban lévő, gazdaságosabban fenntartható ingatlannal, ezt azonban a gyülekezet kistarcsai és kerepesi szórványának imaházhoz való kötődése miatt nem akarták véghezvinni.³⁵ Éppen ezért az üzemeltetés jogának átvételére felkérték az egyetemes egyházat, de folytatták a vezetési feladatokat, amelyről az egyetemes közgyűlés 1949. évi rendes közgyűlésén döntött:

„Az egyetemes közgyűlés határozatilag kimondja, hogy az Evangélikus Papnék Országos Szövetségének tulajdonát képező kistarcsai Otthonát – célvagyon megjelölésével – megfelelő formák között átveszi és az ahhoz szükséges intézkedéseket megtenni rendeli.”³⁶

Az Evangélikus Papnék Országos Szövetsége – tekintettel az alapítványok megszüntetésére is vonatkozó 1949. évi 2. törvényerejű rendeletre – 1950. március 2-án tartott értekezletén feloszlatta magát, és létrejött ugyanekkor az Evangélikus Papnék Munkaközössége. Az EPOSZ kistarcsai ingatlanának és benne található berendezési tárgyak átvételéről az egyetemes közgyűlés másnap tartott rendkívüli közgyűlésén határozott.³⁷ Az Otthon vezetésére bizottságot hoztak létre. Wenich Karola otthonvezető betegsége miatt lemondott tíz éve betöltött hivataláról, helyette előbb Keveházi Ottmárné, majd Nagy Júlia diakonissza vette át. Blatniczky Jenő cinkotai lelkész hetente tartott bibliaórákat, az Otthon imaháza pedig eddigre már a kistarcsai fiókegyházközség³⁸ központjának számított. 1950 végére a lakók száma 10-ről 14-re növekedett: 5 özvegy papné, 1 papleány,

³⁵ A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1949. évi április hó 7. napján tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve, 50–51. o.

³⁶ Uo.

³⁷ A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1950. évi március hó 3. napján tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve, 3–7. o.

³⁸ A Cinkotai Evangélikus Egyházközség két települése, Kistarcsa és Mátyásföld (1933–1950 között önálló nagyközség) 1934. május 16-án (pünkösdhétfőn) vált önálló fiókegyházzá. (Lásd: *Budapesti Hírlap*, 1934. 113. sz. 21.)

1 kántorné, 1 tanítónő, 2 főt közeli rokonság fűz papi családhoz, 4 fő pedig a gyülekezeti élettel kapcsolatban álló világi.³⁹

Egy 1951 áprilisában megjelent újságcikk szerint a központi fűtés javításának kérdése még ekkor is fennállt, emellett pedig a szárazság folytán a meglevő kút vízszintje jelentősen lecsökkent, emiatt egy új kút fúrása sürgős feladat lenne.⁴⁰ Az egyetemes közgyűlés 1951. novemberi közgyűlésén dr. Gyalog Dezső, az Otthon vezetője jelezte, hogy az új kút létesítése megtörtént, azonban a fűtési rendszer felújítása fedezet hiányában továbbra is megoldatlan, bár ennek ellenére minden szoba foglalt.⁴¹ A többszöri felhívás és hirdetés hatására elegendő pénzösszeg gyűjt össze a háború óta húzódó problémák felszámolására, így 1951–1952 fordulóján már újra biztosított volt a központi fűtés lehetősége a lakók számára. A vízvezeték-hálózat üzemzavarából adódó gondok viszont továbbra is fennálltak, ezért a vezetőség újabb segélykérő hirdetményt tett közzé a 3000 forint költség összegyűjtése érdekében.⁴²

Az 1951. december 1-jén létrejött Szeretetintézmények Gondnoksága 1952 második felében vette át az Otthont, majd az 1953. április 1-jével létrejött utódszerv, a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Diakóniai Osztálya alá tartozó 18 intézmény egyike lett. Az Osztály 383 ápolttal és 72 gondozóval kezdte meg a munkát (az ápoltak száma 424-ra, a gondozóké 82-re növekedett). Az Otthont a Cinkotai Evangélikus Egyházközség⁴³ tartotta fenn, támogatói a Pest megyei egyházmegye tíz gyülekezete és a lelkészszelesek munkaközsége voltak, valamint részesült az országos offertórium megosztásánál az Egyházegyetem Nyugdíjosztályának az offertóriumából.⁴⁴

³⁹ *Jegyzőkönyv a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1951. évi rendes közgyűléséről*, 24. o.

⁴⁰ *Evangélikus Élet*, 1951. 13. sz. 2.

⁴¹ *Jegyzőkönyv a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1951. évi rendes közgyűléséről*, 37. o.

⁴² *Evangélikus Élet*, 1952. 19. sz. 2.

⁴³ Az 1924-ben létrejött Pesti Felső Evangélikus Egyházmegye része.

⁴⁴ *Összevont jelentés a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Diakóniai Osztályának 1952. és 1953. évi működéséről*. 2–4. o.

Az Osztály kimutatásai a kistarcsai gondozottak számáraól:

- 1952. január: 14 fő
- 1953. január: 18 fő
- 1954. január: 22 fő⁴⁵

8. kép: Az Otthon épülete a homlokzati felirat nélkül

1953-ban több átalakítási és építkezési munka folyt az épületben: a tető kút-motor, a vízvezeték, a kémények, a konyha, továbbá a takaréktűzhely rendbehozása.⁴⁶ 1957–1958-ban a Lutheránus Világszövetség 4,5 millió forint értékű pénzbeli és természetbeni adományt juttatott el a hazai evangélikus egyház intézményei számára. Az összeg rá eső hányadából a kistarcsai Otthon festésre és renoválási munkákra

⁴⁵ Összevont jelentés a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Diakóniai Osztályának 1952. és 1953. évi működéséről. I. kimutatás

⁴⁶ Összevont jelentés a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Diakóniai Osztályának 1952. és 1953. évi működéséről. 7. o.

költött.⁴⁷ Az Otthon tényleges megnyitásának 25. évfordulója alkalmából 1957. június 22-én hálaadó istentiszteletet szerveztek, amelyet Ordass Lajos⁴⁸ püspök végzett.⁴⁹

Az 1961-et megelőző években hét alkalommal történi személyi változás. Hivatalosan 1961. november 1-jétől állt alkalmazásban id. Kendeh György⁵⁰ diakóniai lelkész mint otthonvezető,⁵¹ azonban elődjét, Válint János lelkészt csak az 1962. január 16-án tartott igazgatótanácsi értekezleten mentették fel, és kapta meg hivatalosan a tanács megbízását.⁵² 1963. augusztus 30-án Fóton szervezett kéthetes kántorképző tanfolyam záróalkalmán résztvevő Vető Lajos püspök által vezetett delegáció a hazaút keretében meglátogatta az Otthont, és az akkori 20 lakó közül többekkel is elbeszélgettek.⁵³ 1966. november 27-én a részint a fennállás 35. évfordulója, részint pedig az épület teljes renoválása alkalmából Káldy Zoltán⁵⁴ püspök vezetésével hálaadó istentiszteletet tartottak a kápolnában. A megjelent vendégek között volt Eröss Sándor Pest megyei espereshelyettes, illetve Muncz Frigyes, a Diakóniai Osztály vezetője, akiket Blatniczky Jenő, az Igazgatótanács elnöke köszöntött.⁵⁵ Az eseményről tudósító újságcikk szerzője így fogalmazott:

⁴⁷ *Jegyzőkönyv a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1959. évi június hó 26. napján tartott 1957–58. évi rendes közgyűléséről*, 62. o.

⁴⁸ A Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke 1956–1958 között.

⁴⁹ *Evangélikus Élet*, 1957. 16. sz. 3. (Megjegyzés: a hír tévesen az avatás évfordulójaként említ)

⁵⁰ Az Ordass Lajos bányai kerületi püspök elleni hazaárulási koncepciók per részeként 1950. április 1-jén elmozdították addigi hivatalából, majd előbb az Andrássy út 60-ban, májustól fél évig a Kistarcsai Központi Internálótáborban tartották fogva. 1951. június 19-én családjával együtt Kamut községbe telepítették ki. 1956 októberében rehabilitálták. (Thurnay, 2012. 36–43.) 1961. október 23-án az Északi Evangélikus Egyházkerület Törvényszéke „egyházi közérdekből való áthelyezésre” ítélte. Ennek háttéréről az alábbi interjúban lehet részletesebben olvasni: https://kelenfold.lutheran.hu/wp-content/uploads/2020/08/Kendeh_honlapra.pdf (Utolsó elérés: 2021. augusztus 16.);

⁵¹ Thurnay, 2012. 265.

⁵² Thurnay, i. m. 219.

⁵³ *Evangélikus Élet*, 1963. 36. sz. 4.

⁵⁴ A Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke 1958–1987 között.

⁵⁵ *Evangélikus Élet*, 1966. 51. sz. 2.

„Az ország minden részéből érezzük a papi családok felelősségtől áthatott szeretetét. A környező gyülekezetek, mint az Otthon támogató gyülekezetei, évről évre hűségesen segítenek a mindennapok gondjainak hordozásában. Ezek nélkül az áldozathozatalok nélkül lehetetlen lenne az Otthon belső életének, a 20 gondozott és a személyzet szükségleteinek a biztosítása. A Kistarcsai Otthon egész szolgálata dicsőségadás a közöttünk megszakítás nélkül szolgáló Úrnak!”⁵⁶

Az 1972. január 1-jétől életbelépő Szabályrendelet kitért az Egyház Diakóniai Szolgálatának működésére és illetékességére is. Ennek értelmében az Otthon közvetlenül a Diakóniai Osztály, és nem a területileg illetékes gyülekezeti lelkész fennhatósága alá tartozik a továbbiakban. A korábbi Otthonbizottság helyett a hét főből álló Igazgatótanács⁵⁷ vezeti közvetetten az intézményt. Ennek feladata az intézmény zavartalan működésének fenntartása, az Osztály által beterjesztett felvételi javaslatok alapján határozathozatal (vagyis a gondozandó személynek már nem az intézményhez kellett közvetlenül bejelentenie az Otthonba való felvételi szándékát), illetve valamennyi, az intézményt érintő pénzügyi döntéshozatali és belső ellenőrzési feladat ellátása. Fontos feladata volt még, hogy a közvetlen irányítási jogkörrel rendelkező intézményvezetővel annak feladatairól és díjazásáról írásbeli megállapodást kössön. A vezető képviselte az Otthont, felelős volt a felsőbb egyházi rendelkezések és az Igazgatótanács határozatainak végrehajtásáért, illetve mint tanácstag, megjelenik az üléseken.⁵⁸

Továbbra is előtérben volt a különböző infrastruktúrafejlesztések kérdése: ételhordó lift lett beépítve, melynek műszaki átadására 1976. augusztus 23-án került sor – az eseményen részt vett dr. Karner Ágoston, Magyarországi Evangélikus Egyház országos főtitkára is.⁵⁹ 1978 őszen a

⁵⁶ Uo.

⁵⁷ Tagjai: hivatalból (területileg illetékes gyülekezet elnöksége vagy egyházmegye diakóniai előadója, illetve az intézmény vezetője), küldött tagok (munkaközösségei a támogató gyülekezetek lelkészei közül)

⁵⁸ *A Magyarországi Evangélikus Egyház Szabályrendeletei I.* 1972. 47–58.

⁵⁹ *Evangélikus Élet*, 1976. 41. sz. 2.

központi fűtést olajfűtésre lett átalakítva, amely teljesen automatizált módon működött. Korszerűsítve lett ezen kívül még a konyha is.⁶⁰

Blatniczky Jenő⁶¹ nyugállományú cinkotai lelkész 1979. február 18-án a délutáni istentisztelet keretében adta át az elnöki tisztséget Solymár Péter csömöri lelkésznek. Az eseményen megjelent dr. Ottlyk Ernő⁶² püspök is, aki az ünnepség után megtekintette az épületet – többek között a korszerűsített fűtési rendszert és konyhát is.⁶³ Ebben az évtizedben az Országos Egyház adományozott egy használt mikrobust (amelyet „Kata” névre kereszteltek), és az Otthon szolgálati érdekeinek segítésére használták:⁶⁴

„Nem is szürke egyhangúságban telnek a napok. Mindig nagy alkalom a látogatók érkezése. Ezt magunk is elősegítjük azzal, hogy a rendelkezésünkre álló mikrobusszal elhozzuk Otthonunkba a fenntartó gyülekezetek asszonyait ismerkedésre, találkozásra. A látogató csoportok velünk töltenek egy egész napot (nyári időben vasárnap, késő ősszel a hétköznapi kínálozik alkalmasnak ilyen együttlétre) s a közösen elfogyasztott ebéd után jut idő az egyes szobák felkeresésére és. beszélgetésre. Áldott alkalmak!... És jönnek a konfirmandusok: diakóniai munkával való ismerkedésre... És jönnek nyaranként lányok 1 hetes tanulmányútra, hogy magános öregjeink életében helyettesítsék vagy pótolják az unokák és dédunokák mosolyát, kacajos jókedvét és csillogó szemét. A szolgálatnak és szolgálóknak teljes közösségére van szükség, hogy ne legyen senki magányos, elhagyatott, megkeseredett lélek.”⁶⁵

⁶⁰ *Evangélikus Élet*, 1979. 14. sz. 3.

⁶¹ Édesapja Blatniczky Pál egykori cinkotai lelkész-főesperes, édesanyja Jezsovics Lília egykori EPOSZ főtitkár, az Otthon létrejöttének egyik fő kezdeményezője.

⁶² Az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke 1967–1982 között.

⁶³ *Evangélikus Élet*, 1979. 14. sz. 3.

⁶⁴ „Befogadtatok”, 1986. 42.

⁶⁵ Kendeh, 1975. 2.

1979 őszén az Otthon önerőből egy Skoda mikrobuszt tudott vásárolni a korábbi, adományba kapott jármű lecserélésére, amellyel a természetbeni adományok és a betegek szállítását tudták végezni.⁶⁶

Az Otthon birtokba vételének 50. évfordulója alkalmából 1980. november 16-án hálaadó istentiszteletet tartottak Ottlyk Ernő püspök vezetésével. Rédey Pál, a ferencvárosi gyülekezet lelkesze az Evangélikus Élet számára írt tudósításában így szólt a jubileumról:

„Az ünneplésben kifejeződött, hogy már régen nem az egyházi gondok „perifériájára” sodródott, inkább az egyház szíve táján elhelyezkedő intézetünk.”⁶⁷

Az eseményen megjelent dr. Fekete Zoltán országos felügyelő és Blázy Lajos ügyvivő is. Csorba István és Kendeh Gusztáv harmónium, illetve fuvolaszáma járult hozzá az ünnephez.⁶⁸

A jubileumi év alkalmából egyébként Kerepestarcsán⁶⁹ került megszervezésre szeptember 17–19. között az 1980. évi Országos Diakóniai Konferencia. A program részeként Ottlyk Ernő püspök vezette a reggeli misét, Káldy Zoltán püspök-elnök a diakóniai munka fontosságáról, illetve a nemzetközi egyházi összefüggésekben való elhelyezkedéséről, dr. Karner Ágoston országos főtitkár a szeretetotthonok időszakos kérdéseiről, dr. Csizmadia Mariann orvos-pszichológus *„Szervezett segítség a sérült embernek”* címmel, míg a házigazda szerepét betöltő Otthon részéről Solymár Péter, az Igazgatótanács elnöke *„Intézményeink gyülekezeteinkben – gyülekezeteink intézményeinkben”* címmel tartott előadást.⁷⁰ A következő év első negyedévében személyi változás történt: 1981 márciusában id. Kendeh György átadta az otthonvezetés feladatait Mónus Lászlónénak.

⁶⁶ Ottlyk, 1980. 5.; *„Befogadtatok”*, 1986. 42.

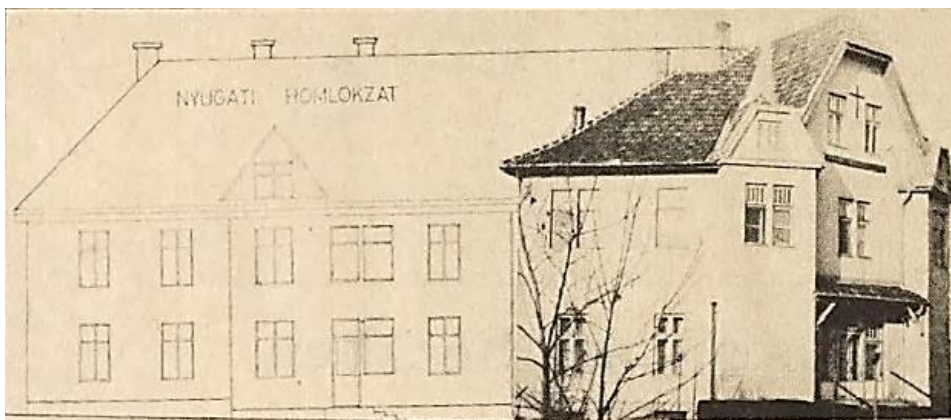
⁶⁷ Rédey, 1980. 6. (Megjegyzés: tévesen az avatás évfordulójaként említi a hír)

⁶⁸ Uo.

⁶⁹ A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának az egyes községek egyesítéséről szóló 20/1978. számú határozata értelmében 1978. december 31-től Kistarcsa és Kerepes községek közigazgatásilag egy nagyközséget képeztek Kerepestarcsa néven. (A települések népszavazás útján 1994. december 11-én lettek ismét önállóak.)

⁷⁰ Blázy, 1980. 1.

Az Lutheránus Világszövetség világgyűlése 1984. július 22. és augusztus 5. Budapesten ülésezett. A programok keretében július 29-én többek között az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, az NSZK és az NDK, Kanada és még számos ország egyházi vezetői és lelkészei Csömörön tettek látogatást, ahol az esemény kezdeteként a helyi evangélikus templomban közös istentiszteleten vettek részt. A vidéki látogatás utolsó programpontja a kerepestarciai Otthon meglátogatása volt, ahol Mónus Lászlóné köszöntötte a vendégeket, a kis templomban Mónus László vetítéses bemutatót tartott az intézmény életéről, majd a szobák lakóival is találkozhattak a külföldi lelkészek.⁷¹

9. kép: *A tervezett és a már meglévő épületrész illusztrációja*

1988-ra az Otthon felújítása és bővítése már meglehetősen időszerűnek bizonyult: egyrészt növekedett az érdeklődés az intézmény férőhelyei iránt, másrészt a konyha üzemelésre alkalmatlan állapotba került, a nyílászárók elöregedtek, és a víz- és elektromos hálózat is mindinkább korszerűtlenné vált.

A tervezési folyamat első lépéseként a férőhelybővítés célja a maximálisan befogadható lakólétszám húszról harmincra, a tetőtér beépítésével ötven főre növelése. Az új épületszárny (10. kép) esetében egy korszerűbb konyha, valamint egy független gondnoki lakás kialakítása volt tervbe véve. Ennek alapozási munkálatai 1988 novemberében kezdődtek el.⁷²

⁷¹ Solymár, 1984. 3.

⁷² Gáncs, 1988. 4.

1989 elején édesanyja emléke nyomán a célok támogatására dr. Kovács Ákosné (született Marcsek Sára), Marcsek László lelkész és Rajner Paula, az EPOSZ egykori főtitkára és az Otthon egyik alapítójának lánya 12.782 forintot adományozott az intézménynek.⁷³

⁷³ *Evangélikus Élet*, 1989. 6. sz. 4.

AZ OTTHON MŰKÖDÉSE 1990 UTÁN

1990 után számos jelentősnek mondható fejlesztés történt az Otthon konstrukciójában. 1991. május 20-án (pünkösdhétfőn) avatta fel az új épületszárnyat Szebik Imre⁷⁴ püspök. Kilenc (többségében egyágyás) lakószobával növekedett a befogadóképesség, megújult a vizesblokk, valamint külön emeleti társalgó helyiség is kialakításra került. Ezen felül a régi gondnoki lakás helyére is férőhelyek települtek, illetve a tetőtér beépítésének tervei is készen álltak ekkorra.

10. kép: *Az Otthon épülő új szárnya (1990)*

Mindehhez hozzájárult a Bajor Diakónia, a Gustav Adolf Segélyszolgálat és a Johannita rend adományai, az Egészségügyi Minisztérium pályázatán elnyert 1,5 millió forint támogatás, illetve Pest megye 24 gyülekezete összesen 91 ezer forint természetbeni és 102 ezer forint készpénz

⁷⁴ Az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke 1990–2006 között.

adománnyal segítették a fejlesztéseket.⁷⁵ Az intézmény neve is megváltozott, új megnevezése *Evangelikus Papnék Otthona és Johannita Szeretetotthon* lett.⁷⁶

1991. november 24-én megemlékeztek az Otthon 60 éves fennállásáról. Az év végére már 34 lakója volt a kibővített szeretetotthonnak – közülük 14 elfekvő beteg. A következő év tavaszára tervbe volt véve a csatornázási munkálatok lebonyolítása, amelyhez a Johannita Rend 10.000 német márka összegű segítséget ígért.⁷⁷

11. kép: *Az Otthon dolgozói, középen Bácskai Magdolna otthonvezető*

1994-ben a Johannita Rend holland tagjai 7,5 millió forintot adományoztak az Otthon számára azzal a céllal, az épületbe felvonót telepítsenek, ezáltal az emeleti szobákban lakók mozgási lehetőségeit

⁷⁵ Gáncs, 1990. 2.

⁷⁶ Tóth-Szöllős, 1991. 96.

⁷⁷ Bácskai, i. m. 5.

elősegítve a földszinti helyiségek megközelíthetőségében. A kivitelező OTIS amerikai cég 1994 végére készült el a felvonó installálásával, az ünnepélyes átadásra hálaadó istentisztelet keretében, 1995. január 4-én került sor – dr. Harmati Béla, a Déli Egyházkerület püspökének jelenlétében. A Johannita Rend képviselőjében jelenlévő Elisabeth és Paul de Ranitz részére a püspök, Solymár Péter igazgató-lelkész és özv. Komoly Sámuelné mondott köszönetet.⁷⁸

2001. szeptember 22-én ünnepelték az alapítás 70. évfordulóját. Az igehirdetést Szebik Imre püspök, a pedig liturgiát Detre János⁷⁹ esperes és Solymár Péter végezte. Megjelent dr. Harmati Béla püspök, illetve dr. Fabiny Tibor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyetemi tanára. Az istentisztelet Szebik Imréné ének szolgálatával fejeződött be, majd ünnepi közgyűlés tartottak. Ez alkalomból az ünneplőket Egyed Albertné, az Egyházi Kapcsolatok Titkárságának tanácsosa is köszöntötte, Detre János pedig az Otthon 70 éves múltja kapcsán elismerően beszélt a néhai Kende György otthonvezető több évtizedes példamutató munkásságáról.⁸⁰

Solymár Péter csömöri lelkész nyugállományba vonulásakor, 2007-ben így emlékezett az Otthon igazgatására:

„Minden gyülekezeti feladatot nagy örömmel végeztem, különösen fontos volt számomra az igehirdetés, a gyermek- és ifjúsági munka, de nagyon sokat jelentett a kistarcsai Evangélikus Papnők Johannita Szeretetotthonában végzett szolgálat is; itt huszonnyolc éven keresztül voltam igazgató lelkész.”⁸¹

A Kistarcsai Kulturális Egyesület 2009. szeptember 20-án – a Kulturális Örökség Napjai programhétvége keretében – szervezett örökségseta című, a *KIKE Kulturális Hétre* időzített eseményének helyszíne az Otthon volt.

⁷⁸ Tóth-Szöllös, 1995. 97.; *Evangélikus Élet*, 1995. 5. sz. 1.

⁷⁹ Az Észak-Pesti Egyházmegye esperese.

⁸⁰ Bácskai, 2001. 7.

⁸¹ *Evangélikus Élet*, 2007. 33–34. sz. 8.

Az Ordass Lajos Baráti Kör a 2010. szeptember 30-án tartott ülésén határozott arról, hogy emléket kíván állítani a 2000. december 25-én elhunyt id. Kendeh György egykori lelkésznek, és utolsó szolgálati helyén, az Otthonban emléktáblát kíván avatni. A tábla az épület külső falára, a főbejárat mellett lett elhelyezve és leleplezve december 27-én (13. kép).⁸² Az alábbi felirat olvasható rajta:

„Kendeh György hitvalló lelkész sok évi meghurcoltatás után 1961–1982 között ebben a szeretetotthonban végezte áldásos szolgálatát. Halálának 10. évfordulójára állította az Ordass Lajos Baráti Kör. 2010. december 25.”

2012-ben az Otthon az *Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív programjának* keretében 113 millió forint értékű támogatást nyert az épületenergetikai korszerűsítések fedezésére.⁸³

⁸² *Evangélikus Élet*, 2011. 1. sz. 3.

⁸³ *Erős Vár*, 2012. 3. sz. 11.

12. kép: *Az épület homlokzata napjainkban*

13. kép: *Id. Kende György emléktáblája az Otthon külső falán*

14. kép: *Az épület homlokzata napjainkban*

15. kép: Az Otthon kápolnája napjainkban

Függelék

Az Evangélikus Özvegy Papnék Otthonának felépülését anyagilag támogató magánszemélyek, egyházi és világi szervezetek listája:

Abaffy Gyuláné	Blatniczky Pálné
Ágfalvai evangélikus egyház	Blatniczky Pélné
Akots Jánosné	Blázy Lajosné
Algöver Andorné	Bobai evangélikus egyház
Alsónánai egyház	Boczkó Gyuláné, özv.
Angerer Emma	Bódy Pálné
Bakay Péterné	Bokodi evangélikus egyház
Bakay Zoltánné	Bonyhádi egyház
Bakonycsernyei evangélikus egyház	Bonyrétalapi evangélikus egyház
Bakonyszentlászló	Bortnyik Györgyné, özv.
Bakonyszombathely	Bödecs Károlyné
Balassagyarmati Evangélikus Nőegylet	Broschkó G. Adolfné
Balatonfüredi fiókegyház	Budaker Oszkárné
Baldauf Gusztávné	Budapesti III. kerületi Nőegylet
Balfi evangélikus egyház	Budapesti Kerepesi úti evangélikus egyház
Bálint Istvánné	Buxbaum Jenőné
Balogh Istvánné	Büki Jenőné
Balogh Jenőné, dr.	Celldömölki evangélikus egyház
Bánki evangélikus egyház	Cinkotai egyház
Bányai Kerületi Püspöki Hivatal	Czinkóczy Jánosné, özv.
Bartos Pálné	Czipott Gézané
Bátaapáti egyház	Csaba Gyuláné
Baumgart Jánosné	Csabacsüdi evangélikus missziós egyház
Belicz Andrásné, özv.	Csengődy Lajosné, dr.
Bereczky Sándorné	Csikóstöttösi evangélikus gyülekezet
Berkényi Edéné, vitéz	Csikvándi evangélikus egyház
Bezegh Samuné	Csók Györgyné, özv.
Bezi-i evangélikus egyház	Csongrád-Csanádi Egyházme- gyei Gyámintézet
Biszkup Ferencné	
Blatniczky Pálné	

Dabronyi evangélikus egyház
Deák Jánosné, dr.
Deák téri karácsonyi vásár
Deák téri Lelkészi Hivatal
Debreceni evangélikus egyház
Dedinszky Aladárné
Diósgyőri evangélikus egyház
Diósgyőri-Vasvári Evangélikus
Fiókegyház
Doleschall Lajosné
Dombóvári egyház
Dörner Frigyesné
Droppa Sámuel
Dunaföldvári egyház
Ecsényi egyház
Eperjesi-Miskolci Evangélikus
Jogakadémia
Erhardt Józsefné
Evangélikus egyetemes egyház
Farkas Béláné, dr.
Fasori evangélikus egyház
Fasori Evangélikus Nőegylet
Fasori Ifjúsági Gyámintézet
Fébé Nyomda
Felpéci evangélikus egyház
Fischerné Láng Gizella
Franck Károly
Galgagyörki evangélikus egyház
Gaudy Lászlóné, dr.
Gecsei evangélikus gyülekezet
Geduly Lajosné
Gércei evangélikus egyház
Gerencsér Zsigmondné
Geyer Zoltánné
Gindli család

Glatz Józsefné
Gregersen Lujza
Gusztáv Adolf Egyesület
Gyalog Istvánné
Gyarmathy Dénesné
Gyönki egyház
Győri egyház
Györkönyi evangélikus egyház
Hamrák Béláné
Hántai evangélikus egyház
Hanzmann Károlyné
Harkai evangélikus egyház
Hartai evangélikus egyház
Hegyaljai Evangélikus Egyház-
megye
Hegyeshalom szeretetadománya
Hetvényi Lajosné, özv.
Hidasi evangélikus egyház
Hittrich Ödönné, dr.
Hódmezővásárhelyi evangélikus
egyház
Holéczy János
Homokbögödei evangélikus egy-
ház
Honéczy Pál
Honéczy Pálné
Horeczky Aladárné
Horváth Árpádné
Horváth Sándorné
Hosnek Gyuláné, özv.
Hörényi Lajosné
Huszágh Gyuláné
Iharosberényi evangélikus egy-
ház

Iharosberényi Evangélikus Nőegylet
Ipolyvecei egyház
Iványi Kamilné
Izményi Egyházközség
Jakabfi Györgyné
Jeszenszky Gyuláné
Jónás Lajosné
Kalaznói evangélikus egyház
Kapi Béláné
Kardos Gyuláné
Kardoskúti evangélikus egyház
Karsay Imréné, özv.
Karsay Jolán
Kemenesaljai Egyházmegye
Kemenesmagasi evangélikus gyülekezet
Kemény Lajosné
Kendeh K. Gusztávné, dr. vitéz
Kertai evangélikus egyház
Keszőhidegkúti egyház
Kisbaboti evangélikus egyház
Kiskőrösi evangélikus gyülekezet
Kismányoki egyház
Kispéci evangélikus egyház
Kispesti Evangélikus Nőegylet
Kiss Istvánné püspökné
Kiss Jenőné, dr.
Kiss Samuné
Kissomlyói evangélikus egyház
Kistormási Egyházközség
Klaar Fülöpné, özv.
Klemmer Adolfné
Koltai Ernőné
Komádi egyház

Komáromi Evangélikus Nőegylet
Komjáthy Béláné
Koren Mártonné
Kovács Sándorné
Kovács Zsigmondné
Kováts J. Istvánné, dr.
Kozma Mihály, id. unokái
Kölesdi evangélikus gyülekezet
Kőszegi gyámintézet
Kötcsei evangélikus egyház
Králik Jenőné
Krieger Mihályné
Kring Miklósné, özv.
Krompecher Ödönné, özv. dr.
Krón Ferencné
Kruttschnitt Antalné
Kutas Kálmánné
Lajoskomáromi evangélikus egyház
Laszkáry Gyula
László Miklósné
Lauff Gézáné
Lebényi evangélikus egyház
Lébényi evangélikus gyülekezet
Lelbach Oszkár
Levéli Lelkészi Hivatal
Liesche Károlyné
Ligeti Edéné
Limbacher Zoltánné
Liptay Lajosné
Lovászpatorai evangélikus gyülekezet
Löwe Károlyné, dr.
Lucfalvai evangélikus egyház

Luther Szövetség Gyámolító
Szakosztálya
Madár Rezsőné
Magassy Sándorné, vitéz
Magócs Károlyné
Magyar Evangélikus Lelkészek
Egyesülete
Magyar Gézáné
Magyarbolyi egyház
Magyary Miklósné
Majosi egyház
Marcalgergelyi evangélikus egy-
ház
Marcsek Jánosné
Margócsi Istvánné
Maróthy Emilné, özv.
Martony Elekné
Mayer Pálné
Mekényesi evangélikus egyház
Mérgesi evangélikus gyülekezet
Meskó Károlyné
Mesterházy Sándorné
Meszleni gyülekezet
Mezőberényi II. kerületi evan-
gélikus egyház
Mihalovics Samuné
Mogyoródi evangélikus egyház
Mohr Henrikné
Molitorisz Jánosné
Monori evangélikus egyház
Moravcsik Gyuláné, özv.
Morhács Mártonné
Mucsfai egyház
Müller Róbertné
Nagy Istvánné

Nagy Lajosné
Nagyalásnyói evangélikus egy-
ház
Nagybábonyi gyülekezet
Nagybarátfalusi evangélikus egy-
ház
Nagykanizsai evangélikus egy-
ház
Nagymórchidai evangélikus
gyülekezet
Nagyszokolai egyház
Nemes Károlyné
Nemeskéri evangélikus egyház
Nemespátrói evangélikus gyüle-
kezet
Németh Gizella
Németh Pálné
Németh Sándorné
Nógrádi Evangélikus Leány-
egyház
Novák Elekné
Novák Rezsőné
Nyíregyházi Evangélikus Leány-
gimnázium
Nyíregyházi Evangélikus Nő-
egylet
Óbudai Evangélikus Nőegylet
Okolicsányi Aca és Viola
Okolicsányi Gyuláné
Orosházi evangélikus egyház
Oroszvári Evangélikus Leány-
gyülekezet
Ottmár Béláné
Ózdi evangélikus egyház
Ösküi evangélikus egyház

Paksi evangélikus egyház
Pál Béláné
Pályi Dénesné
Pápai evangélikus egyház
Pass Lászlóné
Payr Sándorné
Perl Jánosné
Pesti evangélikus magyar egyház
Pesti evangélikus német egyház
Pesti Felső Egyházmegye
Pesti felső esperesség
Pestszentlőrinci evangélikus egy-
ház
Petrik Lajosné
Petrovics Vilmosné
Piri Károlyné
Pitzer Antalné, özv.
Pócza Ferencné
Podhradszky Jánosné
Podmanicky Pálné, dr. báró
Protestáns Nőszövetség
Pröhle Károlyné, dr.
Pulay Gáborné
Rábcakapi-i evangélikus egyház
Ráckozári egyház
Rácz Gyuláné
Radvánszky Albert, báró
Raffay Sándor
Raffay Sándorné
Rajkai evangélikus egyház
Rákoskeresztúri evangélikus egy-
ház
Rákoskeresztúri konfirmandusok
Rákospalotai evangélikus egyház
Rátz Á. Károlyné

Répcelaki evangélikus egyház
Rétey Ferencné
Rétsági evangélikus egyház
Reuss Jenő
Révész Alfrédné
Révész Sándorné, özv.
Révész Sándorné, özv.
Rimár Jenőné
Rothfuchs Jánosné, özv.
Saguly Jánosné
Sajókazai evangélikus egyház
Salgótarjáni Evangélikus Nő-
egylet
Sámsonházi evangélikus gyüle-
kezet
Sandi evangélikus gyülekezet
Sándor Lászlóné
Sárkány Béláné
Sárszentlőrinci egyház
Sashalmi Evangélikus Nőegylet
Scheres Józsefné
Schlitt Gyuláné, dr.
Schmitt Gyuláné (esketési stóla
megváltása)
Scholtz Ödön
Schöll Lajosné
Schrantz Zoltánné
Schulek Frigyesné, özv.
Schultz Aladárné
Seregély István
Sikos Kálmánné
Soltvadkeri egyház
Solymossy Jenő, báró
Solymossy Ödönné, özv. báró
Sommer Gyuláné

Somogydöröcskei egyház
 Somogyvámosi evangélikus egy-
 ház
 Soproni Alsó Egyházmegye
 Soproni evangélikus egyház
 Stinner Imréné
 Stráner Vilmosné
 Stráner Vilmosné, ifj.
 Sári evangélikus egyház
 Szabó István
 Szabó Istvánné
 Szarazdi egyház
 Szarvasi evangélikus egyház
 Szarvasi Ifjúsági Luther Szövet-
 ség
 Szarvasi Protestáns Nőszövetség
 Szeberényi Zoltánné
 Széchenyi Evangélikus Nőegylet
 Szekej Andrásné
 Szekeres Sándor
 Székesfehérvári egyház
 Székesfehérvári Evangélikus Nő-
 egylet
 Szekszárdi egyház
 Szelényi Jánosné
 Szepetneki evangélikus egyház
 Szilsárkányi evangélikus egyház
 Szlancsik Pálné
 Szlovák Miklósné
 Szombathelyi evangélikus gyám-
 intézet
 Szondy László, dr.
 Sztolár Miklósné
 Sztranyavszky Sándor, dr.
 Szuchovszky Gyuláné

Takács Elekné
 Tállya evangélikus egyház
 Tárnokréti evangélikus egyház
 Tárnokréti evangélikus gyüle-
 kezet
 Tési evangélikus egyház
 Tinnschmidt Sándorné
 Tirtsch Gergelyné, dr.
 Tokaji egyház
 Tolna-Baranya-Somogyi Evan-
 gélikus Egyházmegye
 Tolna-Baranya-Somogyi Evan-
 gélikus Esperesség
 Tolnanémedi egyház
 Torda Gyuláné
 Tóth József
 Trieszler Miklósné, özv.
 Turóczy Zoltánné
 Újmalomsoki evangélikus gyüle-
 kezet
 Újpesti evangélikus egyház
 Újpesti Evangélikus Ifjúsági Egy-
 let
 Újpesti Evangélikus Nőegylet
 Váci Evangélikus Nőegylet
 Vadosfai evangélikus egyház
 Vallás- és Közoktatásügyi Mi-
 nisztérium
 Varga Gyula
 Varga László
 Várpalotai evangélikus egyház
 Varsádi egyház
 Varsányi Mátyásné
 Vasi Evangélikus Egyházmegyei
 Gyámintézet

Vasi Középegyházmegye
Vértesi Zoltánné
Veszprémi Egyházmegyei
Gyámintézet
Vetter Jánosné
Wagner Ádámné
Wagner Józsefné
Walentiny Aladárné, özv.
Weisz Vilmos
Wenck Károlyné
Wolf Lajosné

Wölfel Gyula, dr.
Záhorny Dezső
Zalagalsai evangélikus egyház
Zalai Egyházmegye
Zalai Egyházmegyei Gyáminté-
zet
Zalánfy Aladár
Zatkalik Károlyné
Ziermann Lajosné
Zimmermann Jánosné

Az otthon létrejöttét támogatták még az alábbi események:

- Bányai Evangélikus Egyházkerület közgyűlés utáni gyűjtés
- Bányai kerületi papnék hangversenye
- Egyetemes gyűlést megnyitó istentisztelet alkalmából szervezett gyűjtés
- Fóti püspök látogatása alkalmából szervezett gyűjtés
- Gyalog Istvánné vallásos estje
- Gyűjtés a gödöllői templomszentelés alkalmából
- Honéczy Pálné gyűjtése Pilisen a papnék összejövetelén
- Nógrád megyei papnék összejövetelén szervezett gyűjtés
- Nógrádi lelkészek gyűjtése Kiss István püspök 40 éve jubileumán tartott díszebéden
- Papnék szeretetvendégségének bevétele és a túlfizetések
- Sárszentmiklósi ifjúsági előadás alkalmából szervezett gyűjtés

Kimutatás az otthon vezetőiről:

Név	Szolgálati idő ⁸⁴
Révész Sándorné	1931 – 1940. szeptember 16.
Wenich Karola	1940 – 1951
Keveházi Ottmárné	1951 – <i>nem ismert</i>
Nagy Júlia	<i>nem ismert</i>
Dr. Gyalog Dezső	<i>nem ismert</i> – 1951. december 1.
Szabó Marianna	1951. december 1. – 1953. június 1.
Heriszt Erzsébet	1953. június 1. – <i>nem ismert</i>
László Zsuzsanna	1953 – 1957
Válint János	<i>nem ismert</i> – 1962. január 16.
id. Kendeh György	1962. január 16. – 1981. március
Mónus Lászlóné	1981. március – <i>nem ismert</i>
Vaszko Jánosné	(1988–1989)
Bácskai Magdolna	(1990) 1992 – 2009. április 1.
Juhász Eszter	2009. április 1. óta

Az Otthon vezetőinek sorában bizonyos források említik még: *Remete Lászlóné, Pap Ella*

Kimutatás az Igazgatótanács elnökeiről és tagjairól:

Név	Tisztség	Szolgálati idő
Blatniczky Jenő	elnök	<i>nem ismert</i> – 1979. február 18.
Solymár Péter	elnök	1979. február 18. – 1988 1995 – (2007)
Gáncs Péter	elnök	1989 – 1994
id. Kendeh György	tag (hivatalból)	
Medvey Mátyás	tag	
Győry Jánosné	tag	
Keve Lajosné	tag	
Zselló Lajos	tag	

⁸⁴ A dőltten szedett évszámok feltételezett kezdő- és befejező dátumok, zárójelben pedig az első vagy utolsó forrásos említés éve van jelölve.

Kimutatás az otthon személyzetéről:

Név	Munkakör	Szolgálati idő
Dani Antal	mindenes	1953. december 30. – <i>n. a.</i>
Erhardt Józsefné	pénztáros	<i>n. a.</i>
Gendur Pál	gondnok	<i>n. a.</i>
H. Gaudy Lászlóné	pénztáros	<i>n. a.</i>
Hipszky Mária	szakácsnő	1963 – 1988
Oláh Lenke	takarító	1953. szeptember 1. – <i>n. a.</i>

Forrás- és képjegyzék

Források

Irathagyaték:

- Ünnepi beszéd az 1980. november 16-án tartott hálaadó istentisztelet alkalmára (8 számozott, írógéppel írt oldal)

Egyházi jogi művek, jegyzőkönyvek és mellékletek:

- A Bányai Evangélikus Egyházkerület 1946. szeptember 12-én tartott rendes évi közgyűlésének jegyzőkönyve
- A magyarországi ág. hitv. evang. ker. egyetemes egyház 1933. évi november hó 10. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve
- A magyarországi ág. hitv. evang. ker. egyetemes egyház 1934. évi október hó 26. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve
- A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1929. évi november hó 15. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve
- A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1930. évi november hó 21. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve
- A magyarországi ágostai hitv. evang. keresztyén egyház 1932. évi november hó 18. napján megtartott rendes egyetemes közgyűlésének jegyzőkönyve
- A Magyarországi Evangélikus Egyház Szabályrendeletei I. Budapest, 1972.
- A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1949. évi április hó 7. napján tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve
- Bányakerületi helységnévtár 1937. november 1. Melléklet a Bányai evangélikus egyházkerület 1937. október 7-iki közgyűlésének jegyzőkönyvéhez
- Jegyzőkönyv a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1951. évi rendes közgyűléséről
- Jegyzőkönyv a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem 1959. évi június hó 26. napján tartott 1957–58. évi rendes közgyűléséről

- Összevont jelentés a Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem Diakóniai Osztályának 1952. és 1953. évi működéséről
- Püspöki jelentés a dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület 1929. évi október hó 17-én Kaposvárott tartandó közgyűlése elé

Könyvészet:

- *Az Evangélikus Özvegy Papnék kistarcsai Otthonának története.* „Fébé” Evangélikus Diakonissza Anyaházi Nyomda, Budapest, 1931.
- Irányi Kamillné (1939): Az evangélikus papnék otthona. In: Szabó József (szerk.): *Evangélikus keresztyének képes harangozó-naptára az 1939. közösségi évre.* Baross Nyomda, Győr. 40–42.
- „Befogadtatok” – *A Magyarországi Evangélikus Egyház szeretet otthonai.* Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest, 1986.
- Thurnay Béla (szerk., 2012): *Nem nagyobb a szolga az ő uránál. Kendeh György lelkész élete és szolgálata.* Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség, Budapest.
- Tóth-Szöllős Mihály (szerk., 1991): *Evangélikus naptár az 1992. évre.* Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest.
- Tóth-Szöllős Mihály (szerk., 1995): *Evangélikus naptár az 1996. évre.* Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya, Budapest.

Sajtó:

- Bácskai Magdolna (1992): Kerepestarcasai Evangélikus Papnék és Johannita Szeretetotthon hatévtizedes szolgálata. *Evangélikus Élet – Zsinati Híradó melléklet*, **57.** 8. sz. 5.
- Bácskai Magdolna (2001): „Mindaddig megsegített minket az Úr”. *Evangélikus Élet*, **66.** 40. sz. 7.
- Blatniczky Pálné (1929): Eddig megsegített minket Úr! *Harangszó*, **20.** 17. sz. 132–133.
- Blázy Lajos (1980): Kerepestarcsa ’80. *Evangélikus Élet*, **45.** 41. sz. 1.
- *Budapesti Hírlap*, **49.** 125. sz.
- *Budapesti Hírlap*, **49.** 76. sz.
- *Budapesti Hírlap*, **51.** 269. sz.

- *Budapesti Hírlap*, **54.** 113. sz.
- *Erős Vár*, **82.** 3. sz. 11.
- *Evangélikus Élet*, **14.** 26. sz.
- *Evangélikus Élet*, **16.** 13. sz.
- *Evangélikus Élet*, **17.** 19. sz.
- *Evangélikus Élet*, **22.** 16. sz.
- *Evangélikus Élet*, **28.** 36. sz.
- *Evangélikus Élet*, **31.** 51. sz.
- *Evangélikus Élet*, **34.** 23. sz.
- *Evangélikus Élet*, **35.** 18. sz.
- *Evangélikus Élet*, **41.** 41. sz.
- *Evangélikus Élet*, **44.** 14. sz.
- *Evangélikus Élet*, **54.** 6. sz.
- *Evangélikus Élet*, **60.** 5. sz.
- *Evangélikus Élet*, **72.** 33–34. sz.
- *Evangélikus Élet*, **76.** 1. sz.
- *Evangélikusok Lapja*, **18.** 17. sz.
- Gáncs Péter (1988): Nemcsak többet, de jobban is... *Evangélikus Élet*, **53.** 48. sz. 4.
- Gáncs Péter (1990): Mi újság a kistarcsai szeretetotthonban? *Evangélikus Élet*, **55.** 9. sz. 2.
- *Harangszó*, **22.** 47. sz.
- *Harangszó*, **22.** 49. sz.
- *Harangszó*, **23.** 19. sz.
- *Harangszó*, **23.** 48. sz.
- Kende György (1975): Özvegy Papnék Otthona Kistarcsán. *Evangélikus Élet*, **40.** 29. sz. 2.
- Ottlyk Mária (1980): Élet a kistarcsai szeretetotthonban. *Evangélikus Élet*, **45.** 45. sz. 5.
- *Magyarság*, **10.** 127. sz.
- *Magyarság*, **12.** 269. sz.
- *Pesti Hírlap*, **53.** 269. sz.
- *Pesti Hírlap*, **54.** 262. sz.

- Rédey Pál (1980): Egy otthon ötvenedik születésnapja. *Evangélikus Élet*, **45.** 50. sz. 6.
- Solymár Péter (1984): Csömör: kilenc nyelven zengett az ének. *Evangélikus Élet*, **49.** 38. sz. 3.

Képek

1. kép: Kistarcsai Kulturális Egyesület gyűjtése
2. kép: *Képes Pesti Hírlap*, 53. 222. sz. 1.
3. kép: *Képes Pesti Hírlap*, 53. 222. sz. 1.
4. kép: *Képes Pesti Hírlap*, 53. 222. sz. 1.
5. kép: *Képes Pesti Hírlap*, 53. 222. sz. 1.
6. kép: Ruzsa Bence gyűjtése
7. kép: Kistarcsai Kulturális Egyesület gyűjtése
8. kép: Kistarcsai Kulturális Egyesület gyűjtése
9. kép: *Evangélikus Élet*, 53. 48. sz. 4.
10. kép: *Evangélikus Élet*, 55. 9. sz. 2.
11. kép: *Evangélikus naptár az 1996. évre*, 96.
12. kép: Kereszti Ferenc fényképe
13. kép: Ruzsa Bence fényképe
14. kép: Kereszti Ferenc fényképe
15. kép: Kereszti Ferenc fényképe

Névmutató

Bácskai Magdolna	30	Gyalog Dezső, dr.	21
Barabás Lídia	8	Győry Vilmosné	16
Blatniczky Jenő	20, 23, 25	Harmati Béla, dr.	31
Blatniczky Pál	16, 25	Hollóssy-Kuthy Lajos	13
Blatniczky Pálné (Jezsovcics Lídia)	6, 11, 15, 19, 25	Horváth Károly László	13
Blázy Lajos	26	Jakab Ivánné	16
Csizmadia Mariann, dr.	26	Jeszenszky Ignácné	13, 14
Csorba István	26	Jeszenszky Tibor	17
Detre János	31	Káldy Zoltán	23, 26
Egyed Albertné	31	Kapi Béla	6, 8, 11, 16
Endre László	11	Kapi Béláné	6, 13
Erhardt József	9, 19	Karner Ágoston, dr.	24, 26
Erhardt Józsefné	16, 19	Kemény Lajos	19
Erőss Sándor	23	Kendeh Gusztáv	26
Fabiny Tibor, dr.	31	Kendeh György, id.	23, 26, 31, 32, 33
Fekete Zoltán, dr.	26	Keveházi Ottmárné	20
Gaudy Lászlóné, dr.	16	Kiss István	6, 11
Geduly Henrik	6, 11, 12, 13	Kiss Istvánné	6
Geduly Henrikné	6	Kollár Mihály	9
		Komoly Sámuelné	31

Kovács Ákosné, dr. (Marcsek Sára)	28	Ranitz, Paul de	31
Kovács Zoltán	19	Rédey Pál	26
Kováts J. István	13	Sándy Gyula	9
Lingel János	10	Sántha Ilona	19
Lingel Károly, ifj.	10	Solymár Péter	25, 26, 31
Marcsek Jánosné	19	Sponerné Martin Anna	7
Marcsek László	28	Szebik Imre	29, 31
Mónus László	27	Szebik Imréné	31
Mónus Lászlóné	26, 27	Szepessy Gyula	9
Muncz Frigyes	23	Szontágh Antal	11
Nagy Júlia	20	Sztranyavszky Sándor	9
Ordass Lajos	23	Theisz Piroska	16
Ottlyk Ernő, dr.	25, 26	Válint János	23
Pesthy Pál, dr.	11, 13, 15	Vető Lajos	23
Petry Pál	11	Vladár Ilona	10
Radvánszky Albert, báró	11	Wenich Karola	20
Raffay Sándor	6, 11, 13	Wenk Károly	13
Raffay Sándorné	6, 16	Záborszky Zoltán	13
Rajner Paula	28	Zalánfy Aladár	7
Ranitz, Elisabeth de	31	Zászkaliczky Pál	19

